

de remeyar la meua vista delicada, ab quina ilusió y ab quin baticor anava a n'aquella escaleta del Carrer de les Cabres a depositar, en el bussó que hi havia a la seva porta, les meves intentones literaries! El record d'aquella Redacció, la primera freqüentada, perdurarà sempre en mi. Un dia, cap al tard, ens hi toparem ab l'Ignasi Iglesias! Anavem a depositar un treball obtant al premi d'un concurs que «El Teatre Regional» havia convocat. ¡Oh, amic Ximeno! Ja podèu anomenar-la d'or aquella època. Els pochs, els intellectuals d'are no son com els d'allavors. Què hi farém!

Vint y cinch anys! Ja he tomat els quaranta! Conte-me en esperit a vora vostra en aquesta data memorable de la vostra vida.

ANTON BUSQUETS I PUNSET

Records i Guspires

L'Album recull de tot quant se publicà i digué d'aquell sens igual procés és una joia d'un valor incomparable i fidel reflexe del aconceixement literari que durant més de dos anys conmoqué la opinió pública.

Allí se hi veu tot quan publicaren referent l'assumpte més de dos cents periòdics. Autògrafos i cartes d'adhesió dels més emponents patricis, poetes, literats, actors, poble i homes de cor. Des de aquella gloria que's digué Mossèn Cinto Verdaguer, al últim aficionat a les lletres pàtries tot-hom hi és. Algún dia passarà a Museo o Biblioteca pública, per a domini i apreciació de tots els que ho desitgin.

Conrad Colomer, el gran actor, home de cor i d'una sensibilitat extraordinaria, rebé tant forta sotregada al veurers que per un acte meritós se premiava amb un desterro a un escriptor honrat, ho remogué tot, no descansaba ni un instant fins arribà el seu altruisme anar-se a oferir a la justícia per a substituir-se al desterrat. Quan aquest ho sapigué i li digué perquè ho havia fet, respongué—Perqué no hi ha cor ni

sentiments, ni vergonya permètrer que'l deixem sortir d'aquí. Vosté ocupant el seu lloc a Barcelona, i jo arreu del món ni que siga cantant coples alusives podem guanyant-se la vida i tots dos defensar la dignitat literaria.

Un gran publicista escribia:

Si'l Jurat entengués de las querellas d'injuria a particulars, com enten de las que s'infereixen a funcionaris públichs, aixis com molts d'aquests fan cas omís de las justas censuras que se'ls dirigeixen, prescindirfan ells també d'acudir al terreno relliscós d'una depuració escrupulosa dels seus actes i de la seva fama, que podria serlos funesta, i no presenciariam lo cas trist i deplorable de veure condemnats a las molestias i purjudicis inherents a un llarch desterro a personas dignas i zelosas, culpables sols d'haverse fet eco fidel d'una opinió justa i generalisada en la conciencia pública.

Més clar: la franca sinceritat no seria víctima de las habilitats jurídicas.

J. ROCA I ROCA

Un llorejat poeta enviava el seu retrat amb la següent dedicatoria:

A En Josep Ximeno Planas.

Al escriptor i al crítich la salutació; al perseguit injustament per la justícia la admiració i el respecte; al home ferm i honrat la enhorabona; i al amic estimat una abrassada amb tot lo seu cor li dedica.

P. PALAU G. DE QUIJANO

Mossen Jacinto Verdaguer escribia:

«Amic Ximeno: un altre dolor, un altre prova que no hi ha Justícia assi en la terra».

Escrivia l'inspirat autor de Margaridó:

«Si per sanejament de nostra gloriosa literatura creesim un honorable cos de Guardia Civil us nombraria el Quefe d'ella».

APELES MESTRES

I si seguïam espigolant, avuy ens faltaria temps i especialment espai. Ja ham dit que hi es tot el gran tot d'aquella època.

L'APLEGADOR

Enfront la tomba del acusador

Si no tingués tant que agrahir a molts i a tu en primer lloch no hauria vingut al cap de vint i cinc anys a remourer per mi tas venerandas despullas. Reposa en pau i reb la mes profunda oració fúnebre dels meus llavis, tant de bo s'hi ajunti la dels qui mal t'aconsellaren. Mai vareig creureu que del teu cos i pensament pogués sortirne el remordiment de fer passejar pe'l mon amb l'estigma injusta de *Comdenat*, per un delicte de *calumnia o injuria*, que tu sabias mes que ningú que no existia, per la meua caballerositat de que a totas hores reberes provas. Jamai vareig llensar la primera pedra. Quan en sortia una de la meua fossa, que per ta desgracia feia blanc, era en defensa de la que abans n'havia rebuda. ¡Quina campanya aquella! ¡Quina lluita despietada! com mai s'hagués vist ni's tornarà a veurer en assumtes purament literaris. Feren que alló que'n feien justícia *te servis d'amic*. Com devias sufrir al veurer que a cada volta que donava la rosca de aquell tom posat en mohiment desde la caiguda de la originalitat d'una obra teua, te'n queia la d'una altre, i un'altre, i un'altre... Com te repercutia el mal que tant injustament te aconsellaven que'm fessis. Com debias desitjar arribar al final per anar salvant las fullas de la corona de la originalitat de tas obras dramáticas, al veurer que a cada cop que rebia enfortia la meua defensa, amb una nova demostració.

¡I quin final mes trist veurer que'l que't deian seria revindicació moral per a tu, se transformava en apoteosic enlairament pera el que tant injustament acusares.

I quin pes mes feixuc, deixant la justícia per a tu sol, la exigencia del cumpliment de la condemna o la espontaneïtat d'un noble perdó.

Han passat 25 anys, ni un sol moment he deixat de perdonarte tot el mal que contra mi t'empenyien a ferme.

Reposa en pau en tant espero m'arribi la mateixa hora.

JOSEP XIMENO PLANAS